

**ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ім. І. І. Мечникова
за 1991–2005 рр.**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова

**ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ім. І. І. Мечникова
за роки незалежності України
1991–2005 рр.**

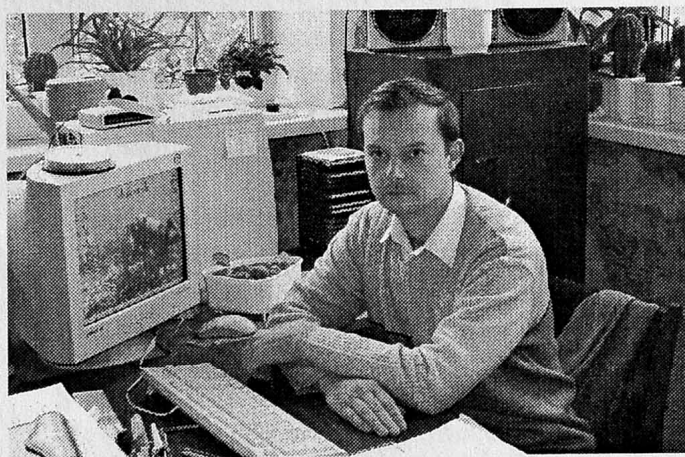
Одеса
“Астропринт”
2005

ГІДРОБІОЛОГІЧНА СТАНЦІЯ ОНУ

Гідробіологічна станція Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова (у минулому — приморська лабораторія Одеського (Новоросійського) університету, заснована П. М. Бучинським у 1902 р.) у своєму сучасному статусі узаконена 5 травня 1960 р., коли за рішенням № 338 “Про відвід земельної ділянки Одеському університету ім. І. І. Мечникова” за нею було закріплено територію площею 2 га на нижній терасі схилу під ботанічним садом.

Гідробіологічна станція є структурним підрозділом ОНУ. Від дня заснування вона служить навчальною та науково-виробничою базою для гідробіологічних, екологічних і гідролого-гідрохімічних досліджень, що проводяться в Одеському університеті, у першу чергу на біологічному факультеті.

Завдяки роботі станції на початку ХХ ст. прискорився процес “інвентаризації” фауни Одеської затоки: ракоподібних (М. Калішевський), губок (П. Куделін), риб (К. Кисилевич, А. Яцентковський). У 20-х роках минулого століття біоценози затоки вивчали М. О. Загоровський та О. Д. Рубінштейн, планктон — В. Б. Лебедев, простіших — Л. Л. Россолімо. На станції вели дослідження відомі сьогодні вчені, а тоді — співробітники кафедр біологічного факультету, які вивчали зоопланктон (А. О. Буяновська), іхтіопланктон (Ю. П. Зайцев), зообентос (С. Б. Грінбарт), фітобентос (І. І. Погребняк), риб затоки та лиманів (Ф. С. Замбриборщ).

Директор О. О. Ковтун

З 1950 р. велику увагу надавали станції як навчальній лабораторії. Тут було створено акваріуми з різними біогеоценозами та гідробіонтами для демонстрації студентам. Під час практичних занять вивчалася робота деяких приладів, відбиралися організми планктону, бентосу та риб. Крім того, станція стала базою для проведення навчальної, навчально-виробничої та виробничої практики. Зі студентами працювали тоді доц. Ф. С. Замбриборщ, доц. С. Б. Грінбарт, доц. І. І. Погребняк.

З 1966 р. наукові дослідження кафедри гідробіології перемістилися у передгірлові райони моря, у зв'язку із чим напрямок роботи станції змінився. Основну увагу стали приділяти не навчальній, а науковій роботі.

У той час співробітники кафедри та наукової групи станції виконували ряд важливих бюджетних та госпдоговірних тем. Їхні дослідження охоплювали не тільки акваторію Одеської затоки, але й райони Дніпра, Дністра, Дунаю, Тендровську, Єгорлицьку та Джарилгацьку затоки, лимани північно-західної частини Чорного моря.

Зараз загальне керівництво станції здійснює кафедра гідробіології та загальної

екології. У рамках спеціалізації “гідробіологія” кафедра використовує гідробіологічну станцію для проведення лабораторних і теоретичних занять за напрямками: загальна гідробіологія, екологія морських та континентальних водних екосистем, іхтіологія та рибництво, альгологія, токсикологічна експертиза та охорона природи, підводні гідробіологічні дослідження та ін.

Станція забезпечує викладачів матеріалом для практичних занять із великого спеціального практикуму та ряду спеціальних курсів, сприяє студентам та аспірантам у зборі матеріалу для написання курсових, дипломних та дисертаційних робіт.

Матеріально-технічна база станції використовується викладачами та науковими співробітниками біологічного факультету при виконанні науково-дослідних робіт. Вдале розташування і близькість до моря дозволяють досить легко здійснювати великий комплекс гідробіологічних спостережень і досліджень без значних додаткових матеріальних витрат. Упродовж цілого року співробітниками станції проводиться постійний гідрологічний моніторинг моря з визначенням основних параметрів (температура, солоність та ін.).

Останні роки на біостанції ведуться роботи з упровадження нових (підводних) методів наукових досліджень. Директором станції Олегом Олексійовичем Ковтуном, за сумітництвом доцентом кафедри гідробіології та загальної екології ОНУ, професійним водолазом, інструктором підводного плавання, в останні роки сформовано групу наукових співробітників, які займаються підводними дослідженнями флори та фауни північно-західної частини Чорного моря. Група пройшла спеціальну водолазну підготовку, має посвідчення підводних плавців міжнародного класу. Її члени в змозі виконувати підводні гідробіологічні дослідження за допомогою новітніх методик на глибинах до 50 метрів, проводити підводні фото- та відеозйомки, а також комп'ютерний монтаж знятого матеріалу та створення навчальних та наукових відеофільмів. Сьогодні подібними можливостями не володіє жоден науковий або навчальний заклад Півдня України.

У рамках виконання науково-дослідного проекту з вивчення сучасного стану рідких та зникаючих видів гідробіонтів Чорного моря у 2001-2002 рр. О. О. Ковтун створено єдиний в Україні серіал відеофільмів "Підводний світ Чорного моря", що всебічно відображає сучасний стан біоти Чорного моря та розповідає про численних морських мешканців. Навчальні фільми активно використовуються для занять у різних навчальних закладах міста.

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова — єдина установа на всьому Півдні України, що має на узбережжі гідробіологічну станцію з капітальним двоповерховим будинком, комунікаціями та причалом із човнами. Завдяки своєму розташуванню та регулярному проведенню комплексу гідробіологічних досліджень ученими ОНУ, гідробіологічна станція внесена до списку мережі біостанцій Чорного та Азовського морів.